

СЛОВО РЕДАКТОРА

Дорогі релігієзнавці!

Перед вами другий (96) номер відроджуваного журналу «Українське релігієзнавство». Як головний редактор я надзвичайно вдячний усім колегам, які відгукнулися на заклик швидко укомплектувати цей випуск нашого часопису. Це означає, що ви пам'ятаєте наш журнал, довіряєте йому, прагнете повернути наш спільний проєкт до життя. Окрім давніх дописувачів «УР», є й нові автори, які, сподіваюсь, надихнуться і надалі співпрацювати з нами.

Традиційно номер відкриває розділ «**Теорія і методологія релігієзнавства**», який представлений двома статтями. Чудовий матеріал подав Миколай Карпіцький, доктор філософських наук, професор, який вимушений був емігрувати з Росії через переслідування, що зазнав як захисник священної книги «Бхагаватгіти» на судовому процесі проти кришнаїтів в Росії 2012 року. Автор – добре вже знаний в Україні філософ, поширювач філософських знань, викладач українських закладів освіти, який веде популярні філософські та релігієзнавчі блоги на YouTube-каналі (<https://www.youtube.com/user/karpizky>). У своїй статті він пропонує авторське визначення релігієзнавства, яке для нього постає як «співвіднесеність між ейдетичною феноменологією релігії, яка досліджує апіорну структуру, та іншими науками, які також вивчають релігію на емпіричному рівні, завдяки чому окремі висновки феноменології релігії верифікуються в конкретних науках».

Ця стаття нібито продовжує дискусію, розпочату декілька років тому в межах семінарів, присвячених філософії релігії, що проводилися в Інституті філософії НАНУ у Відділенні релігієзнавства за кураторства О. Горкуши (<https://philosophyofreligion.wordpress.com/2013/03/14/fru1/>). За результатами тих обговорень вийшов спецвипуск «Українського релігієзнавства» – «Філософія релігії в Україні: варіативність стратегій осмислення предмета: збірник наукових праць / за ред. А. Колодного, О. Горкуші («Українське релігієзнавство»). Київ, 2012 р. № 64. 233 с. URL: <https://philosophyofreligion.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/03/d0b7d0bcd196d181d182-d0b1d18ed0bbd0b5d182d0b5d0bdd18c-644-d181d182d180d0b0d0bdd186d18b.pdf>). Тому є добра нагода продовжити обговорення методологічних питань сучасного релігієзнавства.

Друга стаття, автором якої є ст. наук. співробітник відділення релігієзнавства ІФ НАНУ Олег Бучма, занурює нас в історію постання вітчизняної соціології релігії, перелічує тих, хто став фундатором цієї галузі релігієзнавства в Україні. Добрим словом автор згадує П. Косуху, А. Єришеву, О. Погорілого й інших, сучасних соціологів релігії, як вітчизняних, так і зарубіжних (А. Баркер, І. Боровик).

Блок «**Історія релігій і релігійних ідей**» наповнений різними матеріалами, що описують історичні релігійні явища від середньовіччя (стаття А. Арістової) до радянської доби (дослідження Т. Ваграменко). Читачі дізнаються про середньовічні скрипторії, про діяльність греко-католицького духовенства на Галичині після І світової війни (автор – аспірантка ТНПУ Ю. Грабець), про Римо-католицьку церкву в Україні в етноконфесійних вимірах (від знаного історика церкви професора Г. Надтоки). Наша співвітчизниця Тетяна Ваграменко, яка нині живе в Іспанії і працює в Ірландії, на архівних матеріалах досліджує секретну операцію радянських спецслужб проти свідків Єгови. Такі різні за хронологією та географією, конфесіями та державами представлені у статті явища відкривають нам незнані сторінки історії релігії, яка є органічною складовою частиною академічного релігієзнавства.

Наступний блок, який сформувався завдяки поданим матеріалам, присвячений **сучасним релігіям і релігійній ситуації**. Відкриває розділ стаття доктора філос. наук, провідного наук. співробітника ВР ІФ НАНУ П. Павленка, який розмірковує над перспективами повоєнного християнства в Україні, запитує себе і нас: «Чи можлива/потрібна теологія після Бучі?». Виклики, перед якими постало християнство внаслідок російсько-української війни, виявились надзвичайно важкими. Над відповідями думають не тільки протестанти, що стали головним об'єктом дослідження автора, а й інші деномінації. Сподіваємось, що тема «Релігія і війна» матиме продовження в дослідженнях інших науковців, результати яких ми побачимо на сторінках нашого журналу.

Ст. наук. співробітник ВР ІФ НАНУ Г. Кулагіна-Стадніченко продовжує заданий П. Павленком дискурс, але вже на матеріалах православ'я. Вона аналізує автентичну релігійність православного віруючого, яка нині, в умовах російської агресії, дрейфує від традиції до ідеології, якщо ми говоримо про російське православ'я.

Д. філос. наук, професор Л. Филипович звертається до проблеми меморіалізації різних подій, у даному разі трагедії Голокосту, яка отримала таку унікальну форму пам'ятування, як Сади Праведників народів світу. Започаткована Ізраїлем ініціатива на пошанування тих, хто рятував євреїв під час II світової війни, підтримана іншими країнами. Цей досвід може стати у пригоді й Україні, яка щороку відзначає День пам'яті жертв Голокосту і День праведників народів світу.

Закриває цей блок стаття наших одеських колег, які в контексті постмодернізму розглядають співвідношення релігії, культури і роль в цьому штучного інтелекту.

Передостання частина цього числа «Українського релігієзнавства», що тематично присвячена **«Постатям релігії і релігієзнавства»**, містить другу частину довідки про фундатора українського академічного релігієзнавства заслуженого діяча науки України професора Анатолія Миколайовича Колодного, авторства к. філос. наук О. Горкуші. Присвятивши першу частину своїх розмірковувань світоглядним настановам А. Колодного в радянські роки («УР» № 95), тут автор зосередилась на новому періоді в діяльності релігієзнавця – часах незалежності України.

Завершується журнал рецензіями на нові релігієзнавчі праці: Я. Стоцького та В. Докаша на монографію Артура Артем'єва «Соціально-історичний і теологічний аналіз релігії свідків Єгови в Євразії».

Щиро дякуємо зацікавленим читачам і колегам-релігієзнавцям за підтримку часопису текстами, ідеями, дослідженнями, відгуками, популяризацією. Сподіваємось на наступну постійну авторську та читачку співпрацю. Щоби зміст журналу відповідав контекстуальним запитам, плануємо сформувати рубрику читачьких пропозицій, відгуків і міркувань щодо висловлених у часописі досліджень. Тож закликаємо до інтерактивної взаємодії та систематичної підтримки реінкарнованого «Українського релігієзнавства».

Професор Анатолій КОЛОДНИЙ